

EDEBİYAT

EVLİYA ÇELEBİ'DEN SEÇMELER

Türkçe Okuyorum

Editör

Dr. Fatma Bölükbaş

Dil Uzmanı

Berrin Özer

Tashih

Funda Keskin

Resimleyen

Diyar Erzen

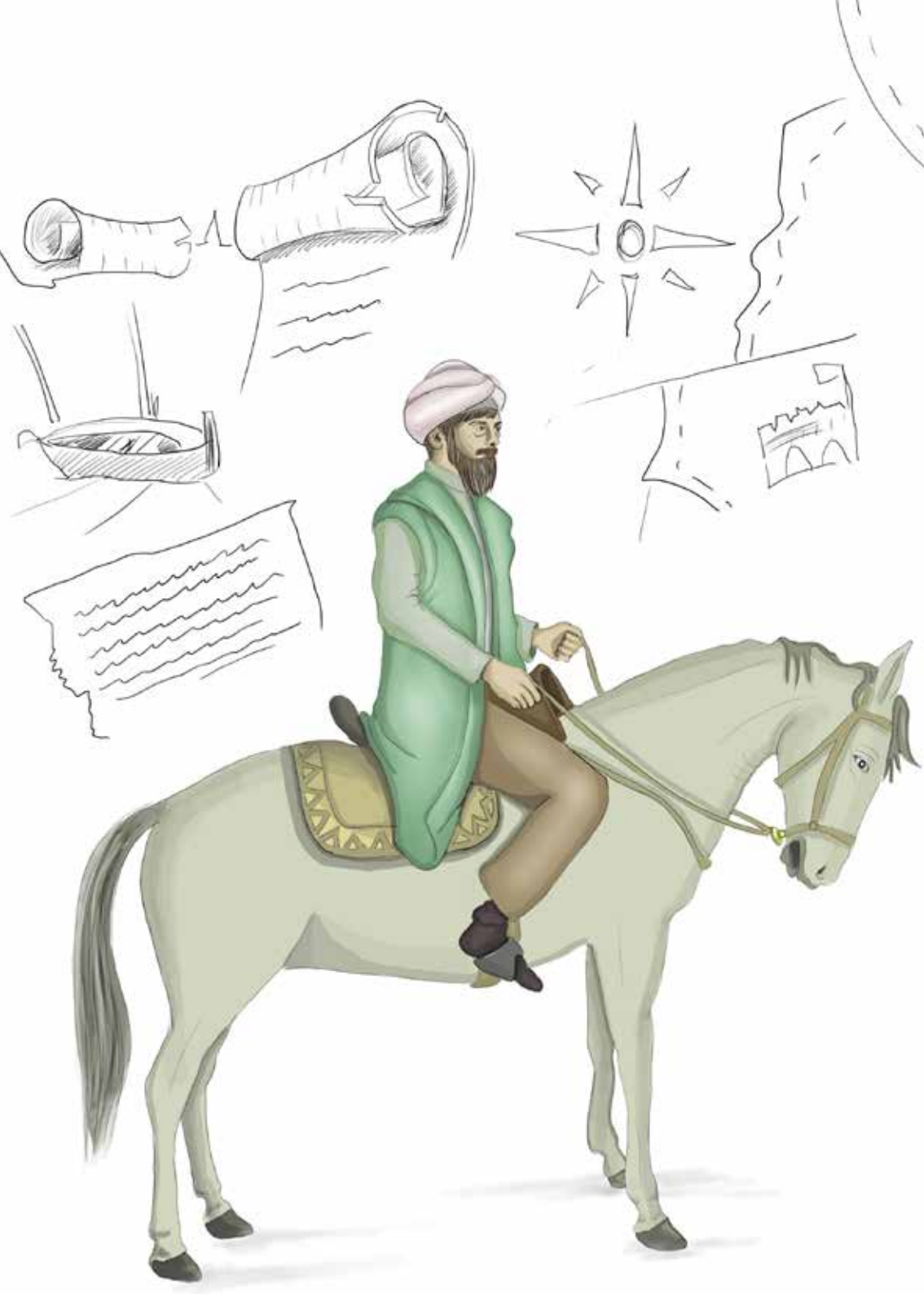
Kapak & Sayfa Tasarımı

Şeref Kocaman

Bu çalışma Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler ve anadilini geliştirmek isteyen yurtdışında yaşayan Türkler için hazırlanmıştır. Bu kitap Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı ölçütlerine göre **B1-B2** seviyesinde hazırlanmıştır. Kitapta yer alan metinler, **B1-B2** seviyelerindeki dil becerilerine göre kısaltma, sadeleştirme özetleme ve yeniden yazma teknikleri kullanılarak eğitim amaçlı yeniden düzenlenmiştir.

İçindekiler

EVLİYA ÇELEBİ KİMDİR?	5
NASIL GEZGİN OLDUM?	5
1640 TARİHİNDE BURSA'YA YAPTIĞIM SEYAHAT	6
BURSA ŞEHİRİ	7
TRABZON ŞEHİRİ	9
AMASYA ŞEHİRİ	10
ERZURUM EYALETİ	12
GEYVE	13
ANKARA ŞEHİRİ	16
KONYA ŞEHİRİ	17
SİVAS ŞEHİRİ	19
BULGAR ÜLKESİNDE BİR HİKÂYE	20
EDİRNE ŞEHİRİ	21
ANTAKYA ŞEHİRİ	24
AKŞEHİR	27
AKSARAY ŞEHİRİ	28
İZNİK ŞEHİRİ	28
SÖĞÜT	29
ESKİŞEHİR	29
KAYSERİ ŞEHİRİ	30
NİL NEHRİ	31
EVLİYA ÇELEBİ'NİN VİYANA'DA GÖRDÜĞÜ	
BİR BEYİN AMELİYATI	32
ALİŞTIRMALAR	34
SÖZLÜKÇE	38

EVLİYA ÇELEBİ KİMDİR?

Evliya Çelebi 1611-1682 yılları arasında yaşamış, dünyaca ünlü Türk gezginidir. Seyahatname adlı ünlü eserin yazarı olan Evliya Çelebi, sanatçı bir babanın oğludur. Çocuk yaşlarında, babası Derviş Mehmet Zilli'nin yanında çalışmaya başlamış ve babasının yanında çalışan Rum çıraklardan Rumca öğrenmiştir. Babası, Kanuni'nin Zigetvar Seferi'nde önemli görevlerde bulunmuştur. Seferden dönen babasının hatıralarını dinleyen Evliya Çelebi'de dünyayı gezme merakı uyanmış ve 20 yaşlarında İstanbul'da gezdiği yerleri **kaleme almıştır**. Daha sonra Endurun'a girerek iyi bir eğitim görmüştür. O dönemin padişahı IV. Murat'ın Revan Seferi'ne katılmış ancak padişahın vefatından sonra İstanbul'a dönmüştür.

Bundan sonra ilk olarak Bursa'ya daha sonra İzmit, Trabzon ve Girit'e giden Evliya Çelebi, Avusturya, Hicaz, Sudan, Habeşistan, Dağıstan vb. ülkelere de seyahat etmiştir. Evliya Çelebi bu gezilerin bazılarında çeşitli ülkelere elçi olarak önemli mektuplar götürmüş, çeşitli savaşlara katılmıştır. Gittiği yerlerdeki gözlemlerini, tarih ve yer belirterek gerçekçi ve sade bir anlatımla yazmış; bu yazılarını 'Seyahatname' adlı eserinde bir araya getirmiştir.

NASIL GEZGİN OLDUM?

19 Ağustos 1630 günü rüyamda kendimi bir camide gördüm. Caminin kapısı birden açıldı, içeriye silahlı askerler girdi. Önce namaz kıldılar, sonra dua ettiler.

Ben de bir kenarda durup onları seyrettim. Yanımda duran askere "Sultanım! Kimsiniz?" diye sordum. O da "Ebî Vakkâs'ım." deyince onun elini öptüm.

Ona “Ya sultanım! Bu askerler kim?” diye sorunca Ebî Vakkâs “Onlar bütün peygamberlerin ve evliyaların ruhlarıdır. Şu karşı taraf-takiler ise Peygamber’in arkadaşları ve yakınlarıdır.” diye cevap verdi. Sonra beni elimden tutup peygamberimizin yanına götürdü. Peygam-berimizin yanına gelince Ebî Vakkâs bana döndü ve “Peygamberimizin elini öp ve şefaata iste.” dedi.

Ben çok heyecanlandım ve titremeye başladım. Peygamberimizin elini titreyerek öptüm. Sonra “Şefaata ya Resulallah!” diyecektim ama heyecandan aklım karıştı. Yanlışlıkla, “Seyahat yâ Resûlallah!” dedim. Peygamberimiz hemen gülümseyerek “Allah, şefaati de seyahati de sana versin!” dedi

Oradaki herkesin elini öptüm. Onlar da bana güzel dualar ettiler ve camiden çıkıp gittiler.

Ebî Vakkâs ise gitmeden önce bana döndü ve “Sen bu dünyanın en meşhur seyyahı olacaksın. Ama gezdiğin ülkeleri, kaleleri, şehirleri, acayip ve garip eserleri, gittiğin yerlere ait yiyecek ve içecekleri yaz. Her zaman doğru ve dürüst ol. Kötülük yapma.” dedi.

O anda şaşkınlık ve heyecan içinde uykudan uyandım. “Acaba bu bir rüya mıdır, yoksa gerçek midir?” diye düşündüm. Sonra ünlü rüya yorumcusu İbrahim Efendi’ye gidip rüyamı anlattım.

İbrahim Efendi rüyamı şöyle yorumladı:

– Bu çok güzel bir rüyadır. Sen dünyayı gezen bir seyyah olacaksın. Bu dünyada gitmediğin ülke, görmediğin şehir kalmayacak.

Ben bu müjdeyle çok mutlu oldum. Gerçekten de hayatım boyunca dünyanın her yerini gezdim ve gezdiğim her yeri yazdım.

1640 TARİHİNDE BURSA’YA YAPTIĞIMIZ SEYAHAT

27 Nisan 1640 tarihinde, sabah erken saatte Bursa’ya doğru ge-miyle yola çıktık. Gemide herkes neşeyle tatlı tatlı konuşuyordu. Önce Heybeli Ada’ya ulaştık.

Heybeli Adası: Heybeli Ada’nın çok güzel bir mimarisi vardır. Bu-

rada büyük bir Rum **manastırı** bulunmaktadır. Rumlar bu manastırı yılda bir kere kayıklarla gelerek ziyaret ederler. Dilekleri ve istekleri için mum yakarlar ve dua ederler.

Ada'nın suları çok güzeldir ve adanın çok güzel üzüm bağları vardır. Orada biraz vakit geçirdik ve sonra Ada'dan ayrılıp Mudanya kıyısına vardık.

Mudanya: Bu şehri, İstanbul'un eski hükümdarlarından birinin kızı olan Prenses Mudanya yaptırmıştır. Bu şehir ticaret merkezidir ve güvenilir bir limandır. Mudanya'da üç cami, bir hamam, iki ilkokul, iki yüz kadar da dükkân vardır.

Mudanya'nın inciri, üzümü ve sırası meşhurdur. Özellikle sirkesi bütün dünyada ünlü olduğu için bu şehre “**sirke** ülkesi” denmektedir.

Mudanya'da biraz dolaştıktan sonra atlarımıza binerek bahçelerin içinden geçerek dört saatte Bursa'ya geldik.

BURSA ŞEHİRİ

Bursa Kalesi: Bursa Kalesi'ni kimin yaptığı belli değildir. Kale, bir kaya üzerine kurulmuştur. Bursa Kalesi, İzmir Kralı Fıdka'nın eline geçtikten sonra bazı kuleleri onarılmıştır. Kalenin çevresi on bin adımdır. Kalenin altmış yedi kulesi, beş kapısı vardır. Osmanlı Padişahları Osman Gazi ve Orhan Gazi'nin mezarları bu kalenin içindedir.

Bursa Kalesinin içinde iki bin ev vardır. Kalenin içindeki evler kuzeye bakar. Bu evler dar ve eski tarzdır. Ayrıca kalede yedi cami ve bir hamam vardır. Kale'nin çarşısında yirmi dükkân bulunmaktadır.

Bursa Anadolu eyaletinin hükümet merkezidir. Orhan Gazi, Bursa'ya gelerek padişah olmuş ve Bursa'yı başkent yapmıştır. Bu şehirde 176 Müslüman mahallesi, 7 Ermeni mahallesi, 9 Rum mahallesi, 6 Yahudi mahallesi, 1 Çingene mahallesi ve 1 **cüzzamlılar** mahallesi vardır. Çatıları mavi renkte olan **hanı**, hamamı, mescidi ve camileri, kat kat sokakları seyredenler Uludağ **eteğindeki** Bursa'ya hayran kalırlar.

Bursa'nın güneyindeki Uludağ, Bursa için bir hayat kaynağıdır.

Çünkü bu yüksek dağdan 1060 adet pınar akıp bütün Bursa'yı sulamaktadır. Bu pınarlar yüksek saraylara kanallarla bağlanır. Bursa baştanbaşa bir su şehridir. Meyve ağaçları, çimenleri ve özellikle **erguvan** ağaçları ile meşhurdur.

Bursa şehrinde bayramlarda, büyük şenlikler olur. Bursa'da meyve bahçeleri ve birçok çiçekli bahçeler vardır. Geniş tarlalara, tatlı sulara sahip olan Bursa, Anadolu'daki en büyük şehirlerden biridir.

Bursa'nın Camileri: Bursa'da 1040 tane cami bulunmaktadır. Bunların 357 tanesi sultan, vezir gibi önemli kişilerin yaptırdığı camilerdir.

Ulu Cami: Ulu Cami, Bursa'nın Ayasofya'sıdır. Bu camiyi Osmanlı Padişahı Yıldırım Bayazıd yaptırmıştır. Bursa'nın yüksek bir tepesinde bulunan bu caminin **sütunları** altınla süslenmiştir. **Kubbeleri** ise güneşte pırıl pırıl parlamaktadır. Bu camide içinde çeşitli balıkların yüzdüğü bir havuz vardır. Bursalılar bu havuzdan abdest alarak namazlarını kılarlar.

Sultan Orhan Gazi Camisi: Bursa'nın fethinden sonra yapılan ilk camidir.

Şehit Murad Han Gazi Camisi: Bursa şehrinin batı tarafında, güzel bir camidir.

Yıldırım Bayazıd Han Oğlu Mehmed Han Camisi: Bu caminin kubbesi ve dış duvarları yeşil çiniyle kaplanmıştır. Kubbesi, güneş ışığında **zümrüt** gibi yemyeşil parlar. Bu yüzden bu camiye "Yeşil Cami" de denmektedir.

Bursa'nın Çarşısı: Bu çarşının dört büyük demir kapısı vardır. Bu çarşıda üç yüz dükkân bulunmaktadır. Bu dükkânlarda çok değerli mücevherler, çeşit çeşit kumaşlar, baharatlar ve türlü türlü güzel kokular satılır. Yiyecek satan tüccarların hepsi Müslümandır. Özellikle kahvehaneleri çok meşhurdur. Çarşının dört köşesinde de birer çeşme vardır. Ben böyle güzel ve zengin bir çarşı İstanbul'da bile görmedim.

Bursa Halkı ve Yiyecekleri: Bursa halkı çok zengindir ve pahalı

elbiseler giyerler. Halkın çoğu iyi okullarda okumuştur. Bursa'nın suyu ve havası güzel olduğu için halkın yüzü sağlıklı ve güzeldir. Bursalılar, beyaz tenlidir. Kadınları uzun boyludur ve saçları da kalın ve uzundur. Kadınlar saçlarını örерler. Dünyada bu kadar güzel saçları olan başka kadınlar görmedim. Burada erkekler çok uzun yaşar.

Bursa'da çok çeşitli ekmekler yaparlar. Etleri çok güzel ve lezzetlidir. Özellikle Derde Kebabı çok güzeldir. Kebaplarını beğenmeyecek insan yoktur. Tatlıları, güzel kokulu helvaları, **karanfil** şerbetleri çok güzeldir.

Bursa'nın armudu, üzümü, kayısı, kirazı, **dutu** çok meşhurdur, özellikle **kestanesine** hiçbir yerde rastlamak mümkün değildir. Bursa'nın en önemli ürünü ipektir. Buranın ipeği; İran, Nahçıvan ve Şirvan'da bile bulunmaz.

Bursa'da çok güzel günler geçirdikten sonra Trabzon'a doğru yola çıktık.

TRABZON ŞEHİRİ

Trabzon'u Büyük İskender zamanında yaşayan bir kral kurmuş. Daha sonra, Fatih Sultan Mehmet bu şehri alarak Osmanlı topraklarına katmış.

Şehrin güzelliği dillere destan olmuş, ünü İstanbul'a kadar gelmiş. Osmanlı Padişahı Kanuni Sultan Süleyman da annesini alarak Trabzon'a gitmiş ve annesine şehri gezdirmiş.

Trabzon Halkı ve Yiyecekleri: Trabzon'un suyu ve havası çok temizdir. Bu yüzden halkı çok sağlıklıdır ve yüzleri kırmızıdır. Halkın içinde Gürcüler ve Çerkezler de vardır. Gürcü ve Çerkez kadınları ay parçası gibi çok güzeldir.

Trabzon halkı eğlenmeyi, gezmeyi ve yemek yemeyi çok sever. Halkının içinde sanatçılar, tüccarlar ve denizciler vardır. Trabzon'da balıkçıları çok fazladır. Çünkü Trabzonlular balığı çok severler.

Dünyada Trabzon'un kuyumcuları kadar usta kuyumcu yoktur. Bu kuyumcular altın ve gümüşten çok güzel mücevherler yaparlar.

Trabzon'un meyvesi ve sebzesi de çok lezzetlidir. Yedi çeşit zeytini vardır. Her çeşidinin tadına tek tek baktım. Hepsi birbirinden daha lezzetliydi. Özellikle bir siyah zeytini vardır ki kiraza benzer. Dünyanın hiçbir yerinde böyle bir zeytin yetişmez.

Trabzon'un Gezinti Yerleri: Trabzon'un Kavak Meydanı çok ünlüdür. Trabzon'daki bütün pašalar, tatil günleri askerleriyle Kavak Meydanı'na gidip **cirit** oynarlar. Trabzon'da bahçeler ve gezinti yerleri yemyeşil ve çok güzeldir.

Trabzon'u gezdikten sonra, buradan İstanbul'a deniz yoluyla geçtim. Bu yolculuk sırasında şöyle bir olay yaşadım:

Karadeniz'den İstanbul'a gemiyle dönerken büyük bir tehlike yaşadık. Gece vakti şiddetli bir rüzgâr çıktı ve gemi sallanmaya başladı. Bu rüzgâr bir gün boyunca gemiyi salladı. Hangi yöne gideceğimizi belli değildi. Sonra doğu tarafından kara bulutlar ortaya çıktı ve gök gürültülü, şimşekli yağmurlar yağdı. Gemiciler korkmaya başladı.

Gemideki tecrübeli, ihtiyar denizcilerden biri olan Dede Dayı, gemicilere şöyle dedi:

– Korkmayın. Allah büyüktür. Hemen gemideki ağır eşyaları denize atalım. Gemi biraz hafıflesin.

Gemiciler gemideki bütün ağır eşyaları denize attılar. Fakat tekrar dalgalar göğe yükselince hepimiz çok korktuk. Üç gün, üç gece kar yağdı. Bazı yolcular kuşuyor, bazıları Allah'a dua ediyordu. Bu büyük fırtınada gemi iki parçaya ayrıldı. Birkaç yolcu ve ben, geminin sandalını gemiden çözmeyi başardık. Sandala bindik. Ama deniz çıldırmış gibiydi. Sandal sallanıp duruyordu. Gemiden iyice uzaklaştık. Sandal suların içinde bir yükseliyor, bir denizin içine giriyordu. Günlerce denizde sürüklendik. Birçok arkadaşımız denize düşüp öldü. Ama sonra Allah bize yardım etti ve bir kıyıya ulaşıp kurtulduk.

AMASYA ŞEHİRİ

Amasya Kalesi çok eski zamanlarda çok yüksek bir yere yapılmıştır. Kale, sanki bulutların içinde kaybolmuş gibi görünür. Doğu tarafında

dört demir kapısı var. Kalede bir **zindan** bulunur. Halk bu zindanı cehennem kuyusuna benzetir. Kalenin altı mağaralarla doludur. Kale içinde Yıldırım Han Camisi vardır.

Amasya şehri Timur zamanında Osmanlılara geçmiş, Padişah Yıldırım Bayezid, bu kaleyi fethettikten sonra buraya şehzadesi İsa Çelebiyi göndermiştir.

Amasya, Yeşilırmak'ın iki tarafında kurulmuş büyük bir şehirdir. Irmak, şehre güney tarafından gelip kuzeye doğru akar.

Amasya Halkı: Amasya, şehrinde 48 Müslüman mahallesi, 5 Hristiyan mahallesi vardır. Irmak kıyısında çok güzel bahçeli saraylar bulunmaktadır.

Buranın halkı iyi yaşamayı bildikleri için, yüzleri kanlı canlıdır. Halkın bir kısmını paşalar, beyler ve çiftlik sahipleri oluşturur. Halkın bir kısmı da bilgin, **kadı**, imam, **hafız**, tüccar ve sanatkârdır. Aralarında bilgi sahibi, sözü sohbeti dinlenir, **nükteci** insanlar çoktur. Güzel konuşurlar. Buranın zenginleri kürklü elbiseler; orta hallileri ise kumaştan elbise giyerler. Kadınları güzel, sözleri ölçülü, dişleri inci gibidir. Buranın kadınları çok edepli ve terbiyelidir.

Yiyecek ve İçecekleri: Amasya'da buğdaydan çeşitli ekmekler yaparlar. Kırk çeşit armudu, kirazı, yedi çeşit üzümü, yedi çeşit ayvası vardır. Ayvası çok meşhurdur. Dünyada bir benzeri yoktur. Padişaha hediye olarak bu ayvadan gönderirler.

İklim ve Gezinti Yerleri: Amasya'nın kışı sert geçer. Suları çok lezzetlidir. Yetmiş tane gezinti yeri vardır. Amasya'nın dağlarında ise gümüş madeni çıkar.

ERZURUM EYALETİ

Erzurum, Azerbaycan civarında geniş bir eyalettir. Bu eyalet on iki şehirden oluşur. Erzurum Kalesinin içinde 1700 ev vardır. Evler eski tarzdır ama sağlam yapılmışlardır.

Erzurum Halkı ve Yiyecekleri: Erzurum'da yetmiş mahalle

Müslüman, yedi mahalle Ermeni'dir. Erzurum halkı Türk, Kürt ve Ermeni'dir. Halk orta boyludur ve çok sağlıklıdır.

Gençleri çok güzeldir ama yirmi yaşından sonra çok fazla sakallı ve kaba görünümlü olurlar. Fakat hepsi yumuşak huylu, zeki ve anlayışlı insanlardır. Erzurum'un cesur ve güçlü askerleri vardır.

Erzurum'un kışı çok serttir ve 10-11 ay boyunca kar yağar. Havaşı güzel değildir. Bu yüzden burada elma ve armuttan başka meyve yetişmez.

Temmuz ayında Erzurum'daydık. Birden bir fırtına çıktı ve kar yağmaya başladı. Halk, bize şöyle bir fıkra anlattı:

Bir gün bir dervişe "Nereden geliyorsun?" diye sormuşlar. Derviş, "Kar şehrinde geliyorum." diye cevap vermiş. Halk, kar şehrinin neresi olduğunu sorunca, derviş şöyle cevap vermiş:

– *Orası öyle soğuktur ki onun soğuğu ere zulümdür, oranın adı Erzurum'dur.*

İnsanlar, dervişe "Orada yaz yok mu?" diye sormuşlar ve derviş şu cevabı vermiş:

– *Orada 11 ay 29 gün kaldım, hep kıstı. Bana "Yaz gelecek." dediler ama ben görmedim.*

Erzurum'la ilgili bir diğer hikâye de şöyledir: Kedinin biri bir evin çatısından bir başka evin çatısına atlarken havada donup kalmış. Sekiz ay sonra bahar gelince, miyavlayarak yere düşmüş.

Erzurum'da bir adamın eli ıslakken bir demir parçasını tutarsa, eli hemen donar. Elini demirden koparamaz. Çok yer gezdim ama bu kadar soğuk bir şehir görmedim.

GEYVE

Erzurum dönüşü, Geyve kalesine uğradık. Buranın asıl adı 'Geğve'dir. Burası, Büyük İskender'in akrabası olan 'Geğve' adlı bir krallığın, koyun çobanları için yaptırdığı küçücük bir kaledir. Bu Kale 27 Nisan 1313 tarihinde Osman Gazi tarafından fethedilmiştir.

Geyve şehri, Sakarya Irmağı'na yakındır. Geyve'de, Sakarya Irma-

ğı üzerinde Sultan II. Bayazıd'ın büyük bir köprüsü vardır. Fakat IV. Murad zamanında Sakarya Irmağı taşarak köprüyü yıkmış, daha sonra köprü tamir edilmiştir.

Geyve'nin 300 evi, bir camisi, bir hamamı, üç hanı vardır. Evleri tahtadan yapılmış ve kiremitle örtülmüştür. Geyve köprüsünün kenarlarında bostanlar vardır. Bağı, bahçesi çok olduğu için üzüm turşusu ve kavunu meşhurdur. Bu kavunlar çok büyüktür ve bir at sadece iki kavunu taşıyabilir.

Ağaç Denizi: Geyve'den kuzeye doğru giderek Sakarya kıyısına ulaştık ve 'Ağaç Denizi' denen bir ormandan geçtik. Burası çok büyük bir ormandır. Buranın **yerlisi** olmayan kişiler, bu ağaçların arasında kaybolur ve vahşi hayvanlar onları yer. Bu orman çok çeşitli ağaçlar ve çiçeklerle doludur. Bu dağlar, dört şehrin sınırları içinde olup gerçekten ağaç denizi gibidir. Bir tarafında Bursa, bir tarafında İzmit, bir tarafında da Bolu ve Kocaeli vardır. Bu ormanın çevresi ancak bir ayda dolaşılabılır.

Ormanı geçtikten sonra, kenarında lale bahçeleri olan bir akarsu kıyısında kahvaltı yaptık ve ibadet ettik. Batıya giderek İzmit'e geldik. Sonra birkaç saat daha batıya yürüyerek Gebze kasabasına ulaştık. Sonra, Allah'a çok şükür, Üsküdar'a geldik. Sonra da hizmetkârlarım ve ben evlerimize döndük.

O gece, rahmetli babamı rüyamda gördüm. Rüyamda bana "Seyahatin hayırlı olsun. Evine hoş geldin. Bana dua etmeyi unutma!" dedi.

Sabah uykudan kalkınca bütün akrabalarımızla Unkapanı'ndan bir kayığa binerek babamın mezarına gittik. Babama ve orada yatan herkese dualar okuduk.

Eve gelirken yolda çok büyük bir saray gördüm. Ben hayranlıkla sarayı seyrederken yanıma bir adam geldi. Ve bana "Buyurun! Sizi Efendi Hazretleri istiyor." diyerek saraya davet etti.

Ben de "Efendiniz kimdir?" diye sordum. Adam "Efendim, Padişahımızın hocası ve bu sarayın sahibidir." diye cevap verdi.

Merdivenden çıkıp içeri girdim. İçeride yetmiş, seksen tane, çok pahalı kıyafetler giymiş insan ayakta duruyordu. Onların hizmetçi olduğunu anladım. Orada çok yüksek bir **sedir** vardı. Bu sedirde kara sakallı bir adam oturuyordu. Bana “Benim canım arkadaşım! Seni çok özledim. Beni tanımadın mı?” diye sordu.

Adama dikkatli bakınca tanıdım. Bu adam benim okuldan arkadaşım olan Şeyhoğlu’ydu. Hemen birbirimize sarıldık. Arkadaşım bana kahve ve lokum ikram etti. Birlikte sohbet ettik ve güzel yemekler yedik.

ANKARA ŞEHİRİ

Ankara Kalesi: Ankara Kalesi’ni bir Rum valisi yaptırmıştır. Daha sonra bu Kale Osmanlıların eline geçmiştir. Ankara Kalesi yüksek bir dağın tepesindedir ve beyaz taştan yapılmış sağlam bir kaledir.

Bu kalenin merdivenleri kırmızı taştan yapılmıştır. Kalede suyu olan 600 tane bahçesiz ev vardır. Ankara’nın çarşılarının çoğu yüksek yerlerde kurulmuştur. Ankara’nın sokakları beyaz taşlarla kaplanmıştır. Sokaklar çok temiz ve bakımlıdır.

Ankara Halkı: Ankara halkı çok bilgilidir. Kadınları rengârenk giyinirler. Ankara’nın havası ılık olduğu için, oradaki insanların yüzlerinin rengi güzeldir.

Ankara, keçileri ile ünlü bir şehirdir. Bu keçiler kadar beyaz bir canlı, dünyada yoktur. Ankara keçileri çok güzel beslenirler. Etleri ve sütleri çok lezzetlidir. Ankaralılar bu keçilerin etlerinden çok lezzetli pastırmalar yaparlar ve bu keçilerin yünlerinden çok kaliteli yünlü kumaşlar üretirler. Bu kumaşlar insanı soğuktan korur.

Ankara’da halkın çoğu ticaret yaparak geçinir. Ankaralı tüccarlar, meşhur yünlü kumaşlarını satmak için genellikle İzmir’e, Avrupa’ya, Mısır’a giderler. Ankara’da Ermeniler ve Yahudiler çoktur. Bahçeleri çok güzeldir. Halkı neşeli ve iyi ahlâklıdır. Köylerde tarlalar çoktur ve suları boldur.

KONYA ŞEHİRİ

Konya büyük ve eski bir şehirdir. Suyu ve çeşmeleri çoktur. Suyu ve havası çok güzeldir. Sabah rüzgârı taptazedir.

Konya'nın en eski camisi olan I. Sultan Alâaddin Camisi, Konya Kalesi'nin içinde yapılmıştır. Bu cami kalemle anlatılamayacak kadar güzeldir.

Sultan Süleyman Han Camisi ise iki minareli, geniş, **kurşun** kubeli bir camidir.

Konya'nın medreseleri de çoktur. En meşhuru Nalıncı Medresesi'dir. İlkokulları ise 170 tanedir.

Konya'nın çeşmeleri de çoktur. Kaynakları hep Meram Dağı'ndan gelir.

Konya'da 11 tane imarethane (yemek evi) vardır. Yiyecekleri her zaman bol olanları ise Mevlânâ İmareti ile Sultan Süleyman Han imaretidir.

Eski tarzda yapılmış olan meşhur Âstâne Hamamı'nın suyu çok güzeldir.

340 kadar bağlı bahçeli, akarsulu sarayı vardır. Paşa Sarayı meşhurdur.

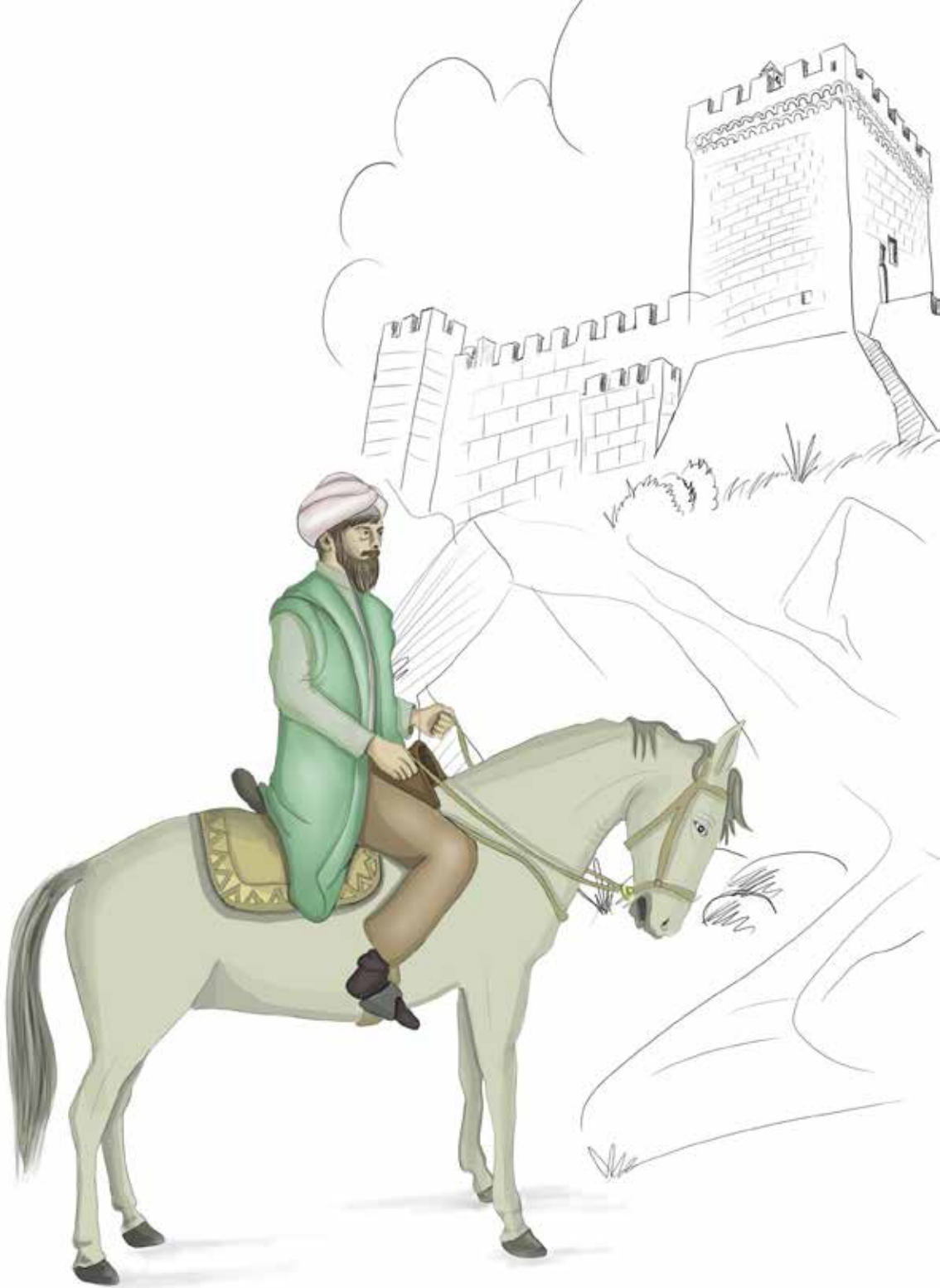
Hanlarından, IV. Murat'ın annesi Kösem Sultan'ın yaptırdığı “Büyük Han” meşhurdur.

Büyük ve demir kapılı, çok süslü bir çarşısı vardır. Bu çarşılardaki zengin tüccarlarda dünyanın en kıymetli malları bulunur.

Konya Halkı: Havasının ve suyunun güzelliğinden dolayı bütün halk sağlam ve güçlü yapıldır. Çok uzun yaşarlar. Bilginleri akıllı, **efendi**, asil ve olgun kimselerdir.

Doktorları İbn-i Sina gibidir. Doktorlarının hepsi işlerinde çok usatadır.

Askerleri kürk ve değerli kumaşlar giyer. Bilginleri yünlü kumaşlar giyer. Sanatçıları Mevlana'yı çok sevdikleri için **Mevlevî külâhları** tatar.

Halkın hepsi Türk'tür. Güzel konuşan kimseleri vardır. Dürüstturler ve yabancı dostudurlar.

Konya'nın kuyumcuları, terzileri, berberleri ünlüdür. Fakat dericileri, Osmanlı ülkesindeki dericilerin en ustalarıdır.

Meram Dağı'nda mavi renkli bir çiçek olur. Dericiler onunla deriyi **işleyip** mavi, sarı, turuncu, kırmızı deriler yaparlar. Bu renkli deriler Arap ve İran ülkelerine satılır ve çok ünlüdür.

Konya'nın Yiyecekleri: Konya çok bereketli bir şehirdir. Konya'nın yiyeceklerinden beyaz ekmeği ve tatlıları çok meşhurdur. Konya'da 7 çeşit buğday yetişir.

Konya'da 'Özel Tatlıcı Çarşısı' vardır. Konyalı tatlıcılar, ballı böreği ve çeşit çeşit helvaları bu çarşıda yapar ve satarlar. "Konya'da adama helvayı döverek yedirirler." sözü meşhurdur.

Konya'nın en ünlü meyvesi kayısıdır. Bu kayısı Şam'ın kayısılarından bile daha sulu ve daha tatlıdır. Konya'nın 20 çeşit armudu, çeşit çeşit kirazı vardır. Bu şehrin ikliminden dolayı, burada limon, portakal, nar, incir ve zeytin yetişmez.

Gezinti Yerleri: Bütün gezginler, Konya'nın gezinti yerlerini överler. Gerçekten ben de böyle güzel bir ova görmedim. Konya'nın 9000 kadar bahçesi vardır. Bu bahçelerin içine yabancı birisi girse kaybolur. Bu bahçelerde çok güzel sesli kuşlar bulunur.

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Hazretleri'nin **türbesi** buradadır.

Konyalılar 8 ay boyunca Meram'daki bağlarda oturup eğlenirler. Meram'da binlerce bağ evi ve kulübeler, cami, mescit, han, hamam, çarşı ve pazar yerleri vardır.

SİVAS ŞEHİRİ

Sivas, çok eski bir şehirdir. Hz. Zekeriya zamanında, Kızılırmak kenarında kurulmuştur. Osmanlılar, Yıldırım Bayezid zamanında, bu şehri almış olmalarına rağmen, şehir daha sonra Timur'un eline geçmiştir. Sivas'ın halkı Timur'u büyük bir coşkuyla karşılamıştır ama Timur bu

şehirden sadece yedi gün kalmıştır. Timur bu süre içinde yetmiş bin kişiyi öldürmüştür. Timur ayrıca Sivas Kalesine de çok zarar vermiştir. Çelebi Sultan Mehmed, padişah olduğunda Sivas'ı tamir ettirmeye başlamış ve iki kale yaptırmıştır.

Kaleleri ve Halkı: Sivas'ın iki kalesi vardır. Bu kaleleri Çelebi Sultan Mehmed yaptırmıştır. Birincisi yüksek bir kaledir. Bu kalenin içinde 200 ev, bir cami vardır. İkinci kale, birinci kalenin içindedir. Sivas'ta Paşaların iç kalede oturmaları yasaktır. İç kalenin içinde 40 mahalle, 300 tane de bahçesiz ev vardır. Bu mahallelerin içinde bir Ermeni bir de Rum Mahallesi bulunmaktadır. Bu kalede cami, hamam, **medrese** ve on tane de küçük dükkân vardır. Ayrıca Sivas'ta çeşmeler ve hanlar da bulunur.

Sivas'ın halkı çok dindardır. Pek çok bilgili insanı vardır. Halk okumayı çok sever.

BULGAR ÜLKESİNDE BİR HİKÂYE

Balkanlar'da ilk gittiğimiz ülke Bulgar ülkesiydi. Bir gün hizmetçilerimle beraber bir Bulgar evine misafir olduk. Hizmetçilerim dışarıdaydı. Ben de yemekten sonra ısınmak için ocak başında otururken kapıdan içeri çok yaşlı ve çirkin bir kadın girdi. Ateş başına oturup kötü sözler söyledi. Ben de dışarıdaki hizmetçilerimin bu kadını kızdırdığını düşündüm. Onları çağırıp neler olduğunu sordum. Onlar da bana “Bir şeyden haberimiz yok.” dediler.

Daha sonra eve girdim. İçeride yaşlı kadınla beraber yedi genç adamın oturduğunu ve ocağın yanında da yedi küçük çocuğun uyuduğunu gördüm. Hepsisi ateşin etrafındaydı. Sonra yaşlı kadın ateşin **küllerinden** aldı ve ocağın yanında uyuyan küçük çocukların üzerine bu külleri attı. Külleri atarken Bulgarca bir şeyler söyledi. Çocuklar birer civciv olup ötmeye başladılar. Yaşlı kadın ateşin içinden biraz daha kül aldı ve kendi başına döktü. O anda yaşlı kadın iri bir tavuk olup ötmeye başladı ve kapıdan çıkıp gitti. Civcivler de onun arkasından çıkıp gittiler. Ben

korkuyla bağırđım ve çok korktuğum için burnumdan kanlar gelmeye başladı. Hizmetçilerim sesimi duyup yanıma koştular.

Onlara gördüklerimi anlattım. Birlikte dışarı çıktık. Dışarıda civ-civler ve tavuk, bizim atlarımızın arasında dolaşıyordu. Atlar çok korkmuş, bağırıyor ve **tepiniyorlardı**. Buna çok şaşırdım, çünkü daha önce atlarımın tavuklardan korktuğunu hiç görmedim. O sırada köylüler atların sesini duyup geldiler. Tavuk ve civcivler de hemen oradan kaçtı. Köylüler atları bağlayıp sakinleştirdiler. Bana, o yaşlı kadının bir cadı olduğunu ama kimseye zararı olmadığını söylediler. Fakat ben o gece korkudan uyuyamadım. Burnum da sabaha kadar kanadı. Sabah olunca burnumun kanaması durdu. Ben de hizmetçilerimi alıp oradan ayrıldım.

EDİRNE ŞEHİRİ

Burası eski çağlarda Yunanlıların ikinci başkenti olmuştur. Edirne kalesi, yedi tane deresi olan bir yerde kurulmuştur. Kale açık ve geniş bir alandadır. Kalenin duvarları pembe ve gri renklidir. Bu kale çok sağlamdır.

Edirne'nin kuzeyinden Tunca ırmağı akar. Arda ırmağı Edirne'nin güneyindeki dağlardan gelip Mihail Köprüsü'nde Tunca'yla karışır. Meriç nehri de Edirne'nin batısından gelip Tunca ve Arda sularıyla buluşur ve deniz gibi olur. Meriç nehrinin Edirne'ye yararı azdır. Ama Tunca ve Arda suları Edirne'nin çevresinde olan yetmiş parça adacık içindeki bahçeleri, tarlaları, bostanları sular. Tunca çok tatlı bir sudur. Arda da saf bir sudur. Gül bahçeleri ve bostanlar için yararlıdır. Arda nehri şehirden geçmez.

Edirne'nin havası çok güzeldir ama kışı Erzurum kadar soğuktur.

Selimiye Camii: 1568'de Sultan II. Selim'in yaptırdığı bu cami gerçekten çok güzeldir. İnsanlar bu caminin neden İstanbul'da olmadığını hep merak eder. Hikâyesi şöyledir:

Bir gece Sultan II. Selim rüyasında Peygamberimizi görmüş. Yüce Peygamberimiz padişahımıza "Ey Selim! Sen Allah'a, eğer Kıbrıs adasını alırsam bir cami

yaptıracağım, diye söz vermiştin. Şimdi Kıbrıs'ı aldın ama hâlâ bir cami yaptırmadın. Hemen kalk ve vezirin Mustafa Paşa'dan Kıbrıs'tan getirdiğiniz ganimetleri iste. Sonra da o ganimetlerle Edirne'de bir cami yaptır. Yoksa bir daha iyilik ve güzelliğe sana kısmet olmaz.” demiş. Sultan II. Selim uykudan uyanınca “Hemen veziri çağırın!” demiş. Vezir, padişahın yanına gelmiş. Padişah da ondan Kıbrıs ganimetlerini istemiş. Vezir, Padişah'a “Padişahım, akşam Yüce Peygamberi rüyamda gördüm. ‘Ya Mustafa! Selim’e tembih ettim. Sendeki Kıbrıs ganimetini Selim’e verip Edirne’ye gidip bir cami yaptırın.’ dedi. Ben de bu yüzden ganimeti yanımda getirdim.” demiş.

Bu caminin mimarı İstanbul'da Süleymaniye Camisi, Şehzade Cami gibi pek çok camiyi ve su kemerlerini yapan ünlü Mimar Sinan'dır.

Bu parlak cami, Edirne'de geniş bir tepe üzerinde yapılmıştır. Dört köşeli, güzel bir yapıdır. Kubbesi İstanbul'daki Ayasofya kubbesinden daha yüksek ve geniştir. Caminin yapımında pek çok sanatçı çalışmış ve muhteşem bir cami yapılmıştır.

Mimar Sinan, babam Mehmed Zillî'ye şunları anlatmış:

- Yüzlerce eser yaptım ve bu çağın en büyük mimarı oldum. **Kalfalığımı** İstanbul'daki Şehzade Camii'nde tamamladım. **Ustalığımı** Süleymaniye Camisi ile eriştim ama bütün bilgi ve varlığımı bu Selimiye Camii'ne harcadım. Gücümü burada açıkça ortaya koydum. Dünyanın mühendis ve mimarları bilgilerini, tecrübelerinin tamamını harcasalar bile böyle bir yapı meydana getiremezler. Hiçbir padişahın parası da böyle bir cami yaptırmaya yetmez.

Rahmetli babam Mehmed Zillî, II. Selim zamanında Kıbrıs Savaşı'na katılmış genç bir askermiş. Aynı zamanda bir paşanın da **müezzinymiş**. Kıbrıs alınınca fetih ezanını babam okumuş. Padişah, babamın okuduğu ezanı ve sesini çok beğenmiş. Daha sonra Edirne'de cami yapılırken babamın okuduğu ezanı hatırlamış ve babamı çağırmış. Onu Edirne'ye cami inşaatına müezzin olarak göndermiş. 1568 yılında yapım işi bitince babam bu camide görevli olduğu için bütün inceliklerini, özelliklerini bana anlattı. Ben de bunun için bu camiyi kitabımda anlattım.

Edirne'nin Halkı: Şehrin halkı çok uzun yaşar ama en yaşlılarının bile yüzleri sağlıklı ve kırmızıdır. Çok yaşlıları bile çalışmaya devam ederler. Gençleri çok güzel değildir ama çok güzel konuşurlar. Zarif ve bilgilidirler. Bayezid Han **Darüşşifası**'nda çok usta doktor ve cerrahlar vardır. Bu doktorların en ünlüsü Hızır Çelebi'dir. Bu doktor eşsiz bir bilgi ve beceriye sahiptir.

Edirne'de çok güzel şiir yazan şairler de çoktur. Şairlerin hayatını yazan ünlü şair, edebiyatçı ve bilgin Sehi Bey, Edirnelidir. Edirne halkı, edebiyatı çok sever.

Şehrin zenginleri ve bilginleri pahalı kumaşlar giyer. Kadınları yünlülü kumaşlar giyer ve başlarını örterler. Kızları çok güzel ve çok **edepli**dir. Halkı çok cömert ve iyi kalplidir.

Yiyecekler: Edirne'nin yedi çeşit buğdayı vardır. Üzümü güzel değildir. Çünkü kış sert geçer ve tatlı üzüm yetişmez. Burada çok lezzetli gül suyu yaparlar. Bu gül suyunun dünyada bir benzeri yoktur. Tatlıları da çok meşhurdur.

ANTAKYA ŞEHİRİ

Çok eski bir şehirdir. Şehrin kalesini, **Nuh tufanından** önce Sureyd adındaki bir hükümdar yaptırmıştır. Tufan'dan sonra Yafes Peygamber burasını onararak oraya yerleşti. Çocukları buradan dünyaya yayıldı. Sonra Allah, şehir halkını yine **kâfirlik** yüzünden bir kez daha cezalandırdı. Hazreti Süleyman zamanında buranın valisi, Süleyman Peygamber'e **isyan etti**. Süleyman Peygamber de askerlerini oraya gönderip valiyi **esir** aldı. Antakya, şimdi Osmanlı topraklarındadır.

Antakya Kalesi: Antakya Kalesi yeryüzündeki en büyük yapılardan biridir. Hazreti Süleyman, bu kaleyi savaşarak almıştır. Kale, Asi Irmağı'nın kenarına kadar uzanır. Kalenin duvarları çok kalındır. Kalenin yarısı yüksek tepelerde, yarısı da dağın eteğindedir. Bir insan kalenin etrafını yürüyerek on iki saatte dolaşabilir. Kalenin içinden bol sulu pınarlar akar. Asi Irmağı'nın üzerinde büyük bir köprü vardır. Bu köprü, sağlam bir köprüdür.

Kalenin doğusunda beş büyük dağ olup, üzerlerindeki duvarlar çok yüksektir. Bu duvarların yüksekliği sebebiyle güneş doğduğu zaman ışıkları şehre iki saat sonra ulaşır.

Mahalleleri: Şehirde sekiz büyük saray vardır. Önce, aşağı şehirde Ketgaç Paşa Sarayı yer alır. Sarayın geniş bir salonu ve sayısız odaları bulunur. Kapısı demirden yapılmıştır ve zincirlidir. Bu zinciri bir kez Ketgaç Paşa, kılıçla bir vuruşta parçalamıştır. O zincir bugün de kapı üzerindedir. Ketgaç da zaten 'kılıç' demektir. Şehrin güzel evlerinin çoğu Asi Irmağı'nın çevresindedir. Asi, buradan güneye doğru akarak Akdeniz'e ulaşır.

Halkı ve Yiyecekleri: Antakya'da bekârlar için dokuz han vardır. Antakya'nın çarşısı 300 dükkânlıdır. Bu dükkânlarda değerli mallar satılır. Şehir, Arabistan sınırında olduğu için **sürmeli**, ceylan gözlü, temiz yüzlü, tatlı sözlü, yakışıklı gençleri vardır. Paşaları şehre gelince bütün kadınları beyaz kıyafetler giyip "Hoş geldin!" diye davullar çalarlar.

Antakya'nın iklimi ılımandır. Şehrin doğu yönünde yüksek dağlar ve tertemiz sulu pınarlar vardır. Pınarları Asi Irmağı'na akar. Beyaz buğdayı, ekmeği, limonu, portakalı çok lezzetli ve ünlüdür. Bahçelerin hepsi Asi Irmağı kıyısındadır.

Antakya ile ilgili çok sayıda hikâye bulunmaktadır. Bu hikâyelerin en meşhuru Habibün Neccar'ın Hikâyesidir:

Antakya'yı kuran padişahın halkı Allah'a inanmıyordu. Ama padişah Allah'a inanıyordu. Padişahın çok sevdiği bir oğlu vardı. Bu çocuğu halk da çok seviyordu. Padişahın bu iyi kalpli oğlu da babası gibi Allah'a inanıyordu. Ama genç yaşta öldü. Aradan yedi yıl geçti. Antakya'ya Habib-i Neccar isminde bilge ve Allah dostu bir adam geldi. Antakya şehrinin halkı Habib-i Neccar'a gelip bir mucize göstermesini istedi. Dediler ki:

- Bizim padişahımızın bir oğlu vardı. Yedi yıl önce öldü. Onu tekrar canlandırabilirsen hepimiz Allah'a inanırız.

Habib-i Neccar, hemen şehzadenin mezarına gitti. Dua ederek Allah'ın izniyle "Kalk!" deyince, şehzade Allah'ın izniyle, mezardan kalkıp canlandı. Şeh-

zade yedi yıl yaşadı ve bütün Antakya halkı da Allah'a inandı. Şehzade, çok adaletli bir padişah oldu. Her yere çok güzel yapılar yaptırdı.

Habib-i Neccar'ın mesleği marangozluktur. Yaşadığı çağda marangozların en ünlüsüydü. Ama sonra bir gün Allah'a inanmayanlar onu öldürdüler. Habib-i Neccar'ın türbesi Antakya Kalesi içindedir. Türbeyi ziyaret eden birçok Müslüman ve Hristiyan vardır.

AKŞEHİR

Akşehir'in kurucusu, Rum Kralının kızı 'Sine' adlı bir prensesdir. Bu nedenle Rum kaynaklarında bu şehrin adı 'Sinehisar' olarak geçer.

Akşehir, Konya'nın kuzeyindedir. Suyu ve havası soğuktur. Sultan Yıldırım Bayezid 1390 yılında, bu şehri Osmanlı topraklarına katmıştır.

Kalesi ve Halkı: Akşehir Kalesi bir tepe üzerindedir. Şehir güzel kokulu otlarla doludur, yüksek ve alçak güzel evleri vardır. Camileri, okulları ve çarşıları vardır. Havası, suyu güzel olduğu için halkı sağlıklıdır. Bilginleri, doğru kişileri ve kibar bir halkı vardır. Hepsisi tüccar, memur, sanat sahibi, yabancılara dost adamlardır.

Şehrin güneyinde Nasreddin Hoca'nın türbesi vardır. Nasreddin Hoca Akşehirlidir. II. Murad zamanında doğmuş, Yıldırım Bayezid zamanında yaşamıştır. Nasreddin Hoca, **erdemli**, hazır cevap, filozof ve din adamıdır. Moğol hükümdarı Timur Han, onun sohbetinden memnun kalmıştır. Bu Hoca'nın öğütleri ve güzel sözleri herkes tarafından bilinir. Nasreddin Hoca'nın mezarı, Akşehir'in güneyinde, şehrin dışındadır, ağaçlık bir yerdedir. Türbesinin dört tarafı parmaklıkla çevrilmiştir.

Nasreddin Hoca, fıkralarıyla ünlüdür. İşte bu fıkralarından biri:

Bir gün Timur ile Nasreddin Hoca, hamama giderler. Üzerlerinde **peştamalla** yıkanırken bir ara Timur, Nasreddin Hoca'ya "Hoca Efendi, ben dünyaya **hükmeden** bir padişahım. Beni satsalar kaç liraya alırsın?" diye sormuş.

Hoca Nasreddin "Kırk gümüş paraya alırdım." diye cevap vermiş. Timur gülmüş ve "Aman Hocam! Benim sadece peştamalım kırk gümüş

para eder.” demiş. Nasreddin Hoca da gülmüş ve “Ben de kırk gümüş parayı peştamala veriyorum. Yoksa senin gibi bir Moğol’u ne yapacağım? Bir kuruş bile etmezsin.” diye cevap vermiş.

Nasreddin Hoca’nın bu cevabı üzerine Timur gülümsemiş ve ona bol bol armağanlar vermiştir.

Akşehir’de “Kim Nasreddin Hoca’yı ziyaret ederse, aklına bazı şeyler gelir ve güler.” derler. Ben de “Acaba bu söz gerçek midir?” diye düşünerek Nasreddin Hoca’nın mezarına gittim. Orada “Selâmün aleyküm ey mezarlarda yatanlar!” diye seslendim. Türbenin içinden “Aleyküm selâm!” diye bir ses gelince atım korkup iki ayağı üzerine kalktı. Atım korkuyla mezarlığın içine girdi. Mezarlıktan yine bir ses geldi, “Önce **sadakanızı** veriniz, sonra da güle güle gidiniz.”

Başımı çevirip baktım. Türbenin yanında bir adam duruyordu. O zaman anladım ki o sözleri söyleyen türbenin bekçisiymiş. Ben de “Ben mezarlıkta yatanlara selam verdim. Niçin selamı sen aldın?” diye ona kızdım ama ona birkaç gümüş para verdim. O da “Allah yardımcın olsun!” diye bana dua etti. Ben de güle güle oradan çıkıp gittim.

AKSARAY ŞEHİRİ

Selçuklu Sultanı Kılıç Arslan’ın burada yaptırdığı saray beyaz olduğu için, bu şehrin adı ‘Aksaray’dır. Bu şehir şimdi Osmanlı Devleti’nin sınırları içindedir.

Geniş bir yerde olan Aksaray Kalesi, Ulu Irmak kenarındadır. Kare şeklinde, taştan yapılmış sağlam bir kaledir. Şehrin ortasındadır. Ama duvarları o kadar yüksek değildir. Kale’nin beş kapısı vardır. Evlerin çoğu taş duvarlıdır. Şehrin otuz iki mahallesi vardır

Aksaray’ın buğdayı, arpası ve **baklası** çoktur. Meyveleri çok lezzetlidir.

İZNİK ŞEHİRİ

İznik Kalesi, İznik Gölü’nün kıyısında, düz ve geniş bir ovadadır.

Kale, kare şeklindedir ve tuğladan yapılmıştır. Dört köşesinde dört kapısı vardır. İznik Gölü kıyısındaki kapısı batıya bakar. Kale duvarında **sarmaşıklar** vardır. Kale içinde 18 mahalle ve 1000 tane bahçeli ev vardır. Bu evler Kale'nin güneyindedir. Şehirde 26 cami vardır. En meşhuru Orhan Gazi Camisi'dir. Bu cami, kiliseden camiye çevrilmiştir. İznik'in 600 dükkânlı çarşısı vardır. Şehrin suyu ve havası güzeldir. Bu sebeple halkı çok güzel yüzlüdür.

İznik'te bahçeler, bostanlar ve zeytin ağaçları vardır. Beyaz ekmeği ve arpası çok güzeldir. Gölünün suyu meşhurdur. Şehirde tabak ve **ibrik** sanatçıları çoktur. Osmanlı'nın en güzel, en renkli çinileri burada yapılır. İznik Gölü'nün balığı kokusuz ve çok lezzetlidir. Balıkçıları güzel para kazanır.

SÖĞÜT

Burası, suyu ve havası güzel bir kasabadır. Söğüt'te çok sayıda bahçe bulunmaktadır. Söğüt'ün **kiremitle** örtülü 700 kadar Türk evi, birkaç camisi, hamamı, çarşısı ve pazarı vardır. Üzüm çeşitleri çok meşhurdur.

Osmanlı İmparatorluğu'nun kurucusu olan Osman Gazi'nin babası Ertuğrul Gazi'nin türbesi buradadır.

ESKİŞEHİR

Eskişehir, eskiden çok büyük bir şehirmiş. Hâlâ eski eserleri vardır. Burayı 3 Ekim 1331 tarihinde Orhan Gazi Osmanlı topraklarına katmıştır.

Şehir, 17 mahalleden oluşur. Evleri, bahçeli ve güzeldir. Camileri çoktur. Çarşısında, 800 dükkân vardır. Şehrin dört çevresi gül bahçesi ve bostanlarla doludur.

Şehrin dışında ve kuzey yönünde, bahçeler içinde bir ılıcası vardır ve buradaki büyük havuz sıcak su ile doludur. Bu su çok faydalıdır.

Cüzzam hastalığını iyileştirir.

Havası iyidir ve güzelleri çoktur. Halkı yabancılara çok iyi davranır.

KAYSERİ ŞEHİRİ

Kalesi: Kayseri Kalesi, şehrin kuzey tarafındaki Erciyes Dağı eteğinde, yüksek bir tepe üzerindedir. Bunu Rum Kralları fil büyülüğündeki taşlarla, sağlam olarak yapmışlardır. Ama şimdiki Kayseri, tarihini anlattığımız bu eski Kayseri'den 8000 adım kadar uzakta bir şehirdir.

Kayseri Kalesi, güzel, eski ve sağlam bir kaledir. Kapısının **kemer**i üzerinde, bir aslan ve bir kaplan resmi vardır. Bu kalenin içinde **tahl ambarları** vardır. Bu ambarlar buğday ve pirinç ile doludur. Kale kapısından dışarı çıkınca **aktarlar**, berberler ve çizmecî dükkânları vardır.

Şehrin batısında, Kızılırmak üzerinde, iki kaya arasında 'Bir Göz Köprü' adlı eşsiz, büyük bir köprü vardır. Bu köprü Kanunî Sultan Süleyman çağındaki Mimar Sinan'ın eseridir. Usta mimar, değerli ve eşsiz bir kemerli köprü yapmıştır ve herkes bu köprüyü çok beğenir.

Şehir geniş bir yerdedir. Şehirde 1000 tane ev bulunur. Bu evler kiremitli, yüksek ve alçak evlerdir.

Mahalleleri Çarşı ve Pazarı: Kayseri'nin de Bursa ve Edirne gibi, büyük çarşıları vardır. Bu çarşılardan biri 'Kuyumcular Çarşısı'dır, bütün dünyanın en değerli mücevherleri bu çarşıda bulunur. Tüccarları zengindir. Bir diğer çarşısı ise 'Uzun Çarşı'dır ve burada çok güzel kumaşlar satılır.

Kale kapısından çıkınca Aktarlar Çarşısı vardır ve bu çarşıdaki türlü türlü otların kokusu çok etkileyicidir.

Aktarlardan aşağı gidince temiz berber dükkânları ve terzi dükkânları vardır. Ondan sonra temiz bakkal dükkânları vardır. Buradan aşağısı hep kasap dükkânlarıdır. Kasap çıraqları koyun ve kuzuları parçalara ayırıp, her parçaya gül yaprağı takarak satarlar.

Kayseri'nin beyaz unu çok meşhurdur. On yıl dursa da bozulmaz. Bu unlardan yapılan börek ve çöreklerin satıldığı güzel dükkânlar vardır. Bu dükkânlarda çeşitli börekler, bademli, susamlı çörekler satılır.

Kayseri Halkı: Kayseri, Erciyes Dağı eteğinde olduğu için havası soğuk olup bütün halkı sağlamdır. Kimi yüz yaşında, kimi de yüz altmış

ile yüz yetmiş arasında ölürlür. Kayserililer, buğday rengi yüzlü, kara **benli** olurlar. İhtiyar ve gençleri cesur insanlardır.

NİL NEHRİ

Nil Nehri'nin içinde binlerce renkte balık vardır. Bir de '**timsah**' denilen büyük ve zararlı bir hayvan vardır. Timsahın boyu çok uzundur ve arkası **pulludur**. Timsahın derisi çok kalındır ve **mermi** bile bu deriyi delemmez. Fakat timsahların kulaklarının altı çok yumuşaktır. Timsah öldürmek için sadece kulağından vurmak gerekir.

Avcılar timsahı öldürdükten sonra yağın alırlar ve doktorlara satırlar. Doktorlar bu yağı ısıtırlar ve insanların ağrıyan yerlerine bu yağı sürerler. Bu yağ sürülünce ağrı hemen geçer.

Bütün hayvanların alt çenesi oynadığı halde, timsahın üst çenesi hareket eder. Alt çenesi asla hareket etmez. Üst çenesinde altmış dişi, alt çenesinde kırk dişi vardır. Ayrıca alt çenesinde iki uzun dişi vardır. Üst çenesinde, burnunun delikleri yanında iki delik vardır. Gözleri başının tepesindedir. Timsahlar, insan ve hayvan yiyerek beslenir. Bütün yaratıklar ondan korkarlar. Nil Nehri'nde en hızlı giden hayvan timsahıdır. Ama timsahlar karada çok yavaştır. Çünkü elleri ve ayakları kısadır. Timsahlar, karınları yere değdiği için çabuk hareket edemez ve çok gezemezler. Bu hayvanlar, nehrin dışında üç günden fazla duramazlar, hemen ölürlür.

Ben Nil Nehri'nde bir timsah gördüm. Suyun içine girip çıkıyordu. Ben de yanımdaki Mısırlı rehber Hacı Reşid'e "Bu timsah niçin böyle yapıyor?" diye sordum. Hacı Reşid, "Sanırım kendinden büyük bir timsah onu kovalıyor." dedi. O sırada timsah bizim geminin yanına geldi.

Gemideki görevlilere "Hemen vurun onu!" dedim. Bir iki mermi atıldılar ama etki etmedi; sonunda timsah Nil'in batı tarafında karaya çıktı. Biz de onun ardından bakıyorduk, timsahın ağzından bir **gelincik** çıktı ve Nil'e atladı. Timsah orada öldü. Böylece biz de timsahı öldüren tek hayvanın gelincik olduğunu öğrendik.

EVLİYA ÇELEBİNİN VİYANA'DA GÖRDÜĞÜ BİR BEYİN AMELİYATI

Viyana, bu zamana kadar gördüğüm en ilginç şehirdir. Bu şehirde yedi hastane vardır. Kral hasta olursa bu hastanelere gelir. Çünkü dünyanın en büyük doktorları buradadır. Viyanalılar siyah elbise giyer ve eflatun şapka takar. Ama doktorları beyaz elbise giyerler. Ellerinde de her zaman eldiven vardır.

Ben de bu hastanelerden birine gittim. Camlı bir odada başhekimle sohbet ediyorduk. O sırada bir yaralıyı getirip dört ayaklı bir sedir üzerine yatırdılar. Adamın başı, gözleri ve burnu çok şişmişti. Hemen başhekim oradaki herkesi dışarı çıkardı. Sadece başhekim, ben ve yardımcısı orada kaldık. Başhekim, yaralıya bir fincan sapsarı bir su içirdi. Adam bir süre sonra uyudu. Başhekim odanın içinde bir ateş yakıp bir köşeye koydu. Başhekimin yardımcısı yaralıyı kucığına aldı. Başhekim, yaralının başına, alnının etrafına bir kemer bağladı. Keskin ve ince bir bıçağı eline alıp yaralının önüne oturdu. Alnının derisini iki kulaklarına kadar bıçakla çizip, sağ kulağı yanından deriyi biraz kaldırdı. Kafa kemiği bembeyaz göründü, bir damla kan akmadı. Hemen yaralının başını deldi. Başın içine bir demir **mengene** sokup mengeneyi çevirdi. Yaralı adam biraz hareket etti. Başhekim işine devam etti. Adamın başı açıldı. Başının içinden adamın beyni göründü. Beynin yanında bir mermi vardı. Başhekim bana beyne ve başın içine bakmamı söyledi. Ben de gidip yaralı adamın başının içine baktım. Ağzıma bir mendil koyup adamın kafasının içini incelemeye başladım. Başhekim, bana “Niçin ağzını ve burnunu mendil ile kapadın?” diye sordu. Ben de “Belki adamın kafasının içine bakarken öksürürüm. Nefes alıp verirken adamın kafasının içine rüzgâr girmesin diye ağzımı ve burnumu kapadım.” deyince başhekim güldü. “Aferin. Sen bu ilimle meşgul olsaydın usta bir cerrah olurdun. Senin böyle dikkatli bakışından bu dünyada çok şey gördüğünü anladım.” dedi. Sonra yaralı adamın beyninden bir **maşa** ile mermiyi çıkardı. Bir **süngeri** şaraba batırıp adamın beyninin etrafını temizledi.

Daha sonra başı kapattı ve kemerlerle sıkı sıkı sardı. Adamın başının derilerini birbirine yaklaştırdı ve bu derileri dikti. Diktiği yerlere kremler sürdü.

Daha sonra adamın burnunun deliklerine şarap sürdü. Elllerine, kollarına, göğsüne ve boynuna kokulu bir ilaç sürdü. Başhekim, işi bittikten sonra beni yemeğe davet etti. Biz yemek yerken yaralı adam uyan-
dı. Yaralı adam gözlerini açıp yemek istediği zaman, doktor ona sadece tavuk suyu çorbası ve biraz da şarap verdi. Yaralı sekiz gün hastanede tedavi gördükten sonra iyileşti.

Burada gördüğüm doktorlara hayran oldum. Hepsî İbn-i Sina ve Figaros gibiydiler. Viyana gerçekten görülmesi gereken çok ilginç bir yer.

ALİŞTIRMALAR**1. Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayalım.**

1. Evliya Çelebi, hangi olaydan sonra dünyayı gezme merakına kapılmıştır?
- Babasının aile sohbetlerinde anlattıklarını dinledikten sonra.
 - Babasının yanında çalışırken oradaki Rum çıraklardan Rumca öğrendikten sonra.
 - Daha 20 yaşındayken İstanbul'u gezip, gezdiği yerleri yazdıktan sonra.
 - Padişah IV. Murad'ın Revan Seferi'ne katılıp İstanbul'a döndükten sonra.

2. Evliya Çelebi ilk seyahatini nereye yapmıştır?

- İzmit'e
- Edirne'ye
- Bursa'ya
- Konya'ya

3. Evliya Çelebi'nin dünyayı gezme amacı nedir?

- Gezdiği yerlerin en meşhur şeylerinin ticaretini yapıp para kazanmak.
- Ünlü bir gezgin olup tarih kitaplarına adını yazdırmak.
- Gezdiği ve gördüğü yerleri anlatan büyük bir kitap yazmak.
- Gezdiği yerleri anlattığı siyasi bir raporu padişaha sunmak.

4. Üzümlü ve sirkesi meşhur olduğu için “sirke şehri” denilen yer neresidir?

- Manisa
- Mudanya
- Heybeli Adası
- Isparta

5. Bursa'da “Yeşil Cami” adıyla bilinen cami hangisidir?

- Yıldırım Bayezid Camisi
- Ulu Camii
- Osman Gazi Camisi
- Mehmed Han Camisi

6. “Bursa'nın Ayasofyası” denilen cami hangi camidir?

- Selimiye Camisi
- Süleymaniye Camisi
- Ulu Cami
- Yıldırım Bayezid Camisi

7. Ünlü “Kavak Meydanı” hangi şehirdedir?

- İstanbul
- Konya
- Edirne
- Trabzon

16. Evliya Çelebi'nin "Meram'da binlerce bağ evleri ve kulübeler; cami, mescit, han, hamam, çarşı ve pazar yerleri vardır." diye anlattığı şehir neresidir?

- a. İstanbul b. Konya c. İzmit d. Bursa

17. Evliya Çelebi Akşehir'de hangi ünlü kişinin türbesini ziyaret etmiştir?

- a. Habibün Neccar
b. Nasreddin Hoca
c. Timur Han
d. Kanuni Sultan Süleyman

18. Evliya Çelebi rüyasında Hz. Muhammed'den "şefa'at" yerine yanlışlıkla ne istemiştir?

- a. Şefa'at
b. Bağışlanma
c. Seyahat
d. Evliyalık

19. Mimar Sinan'ın Kayseri'de yaptığı köprü aşağıdakilerden hangisidir?

- a. Uzun Köprü
b. Bir Göz Köprü
c. Prut Köprüsü
d. Drina Köprüsü

20. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Hazretleri'nin türbesi nerededir?

- a. Bursa b. Manisa c. Konya d. Kayseri

7.Selçuklu

2. 1. kuyumcular, 2. gümbüş, 3.Erzurum, 4.Hızır Çelebi, 5.Antakya, 6.Timur'un,

18.c, 19.b, 20.c.

1. 1.a, 2.c, 3.c, 4.b, 5.d, 6.d, 7.d, 8.d, 9.a, 10.d, 11.a, 12.d, 13.c, 14.a, 15.d, 16.b, 17.b,

Cevaplar:

2. Aşağıdaki ifadelerden doğru olanını işaretleyin.

1. Dünya'nın en iyi terzileri/kuşumcuları/aşçıları Trabzon'dadır.
2. Amasya'nın dağlarında *altın/gümüş/bakır* madeni çıkar.
3. Evliya Çelebi'nin gördüğü en soğuk şehir *Sivas/Erzurum/Ankara*'dır.
4. Edirne'deki Bayezid Darüşşifası'ndaki en ünlü cerrah *Musa/Hızır/Sinan Çelebi*'dir.
5. *Edirne/Antakya/Bursa* şehri Nuh tufanından önce yapılmıştır.
6. *Nasreddin Hoca ve Cengiz Han'ın/Timur'un/Büyük İskender'in* sohbetleri çok meşhurdur.
7. Aksaray isminin sebebi, *Osmanlı/Selçuklu/Moğol Sultanı* Kılıç Arslan'ın yaptırdığı sarayın bembeyaz olmasıdır.

SÖZLÜLÇE

aktar (i.) : İçinde her çeşit bitki ve güzel kokuların satıldığı dükkan.

armut (i.) : Sarı ve yeşil renkli, tatlı ve yumuşak bir meyve.

arpa (i.) : Un yapılan, buğday benzeri bir bitki.

ata (i.): Dedelerden ve büyükbabalardan biri.

atölye (i.): Odun kesmek ya da bir alet yapmak için kurulmuş küçük imalat yeri.

Ayva (i.): Sarı renkli, sert ve büyük bir meyve.

bağ (i.): Üzüm yetişen bahçe.

Bakla (i.): Yeşil ve taneleri olan, baharda yetişen bir sebze.

başhekim (i.): Bir hastanede en yüksek rütbeli doktor.

ben (i.): Bazı insanların yüzündeki büyük siyah nokta.

bilge (i.): Çok şey bilen insan.

bostan (i.): Kavun ve karpuz yetişen toprak.

buğday (i.): Un ve ekmek yapılan bitki.

bukalemun (i.): 20-30 cm. boyunda, renk değiştirmesiyle ünlü, sürünge bir hayvan.

cadı (i.): Masallarda kötü büyüler yapan kişi.

canavar (i.): Masallarda olan büyük ve çok kötü varlıklar.

cehennem (i.): Bütün dinlerde kötülük yapan insanların gittiğine inanılan, içi ateşle dolu yer.

cerrah (i.): Ameliyat yapan doktor.

ceylan (i.): Gözleri büyük olan çok güzel bir hayvan.

cirit (i.): At üstünde sopalarla oynanan bir oyun.

civar (i.): Bir yerin etrafı.

civciv (i.): Tavukların en küçük yavrusu

cüzzam (i.): İnsanın derisinde yaralar çıkmasına sebep olan bir hastalık.

çağ (i.): Devir, dönem, yüzyıl.

çene (i.): Ağzın altındaki kemikli kısım.

çini (i.): Duvarları kaplamak için kullanılan, genellikle çiçek resimleriyle süslü, pişmiş toprak.

çoban (i.): İşi koyunlara bakmak olan kişi.

çörekçi (i.): Tatlı kurabiye yapan ve satan kişi ya da yer.

dağ eteği (i.): Dağların en aşağı bölümleri.

darüşşifa (i.): Hastane.

derviş (i.): Allah dostu gezgin kişi.

diriltmek (f.): Ölmüş bir şeyi tekrar canlandırmak.

doğan (i.): Avcılıkta kullanılan büyük ve yırtıcı bir kuş.

dut (i.): Bir çeşit sıcak iklim meyvesi.

edepli (s.): Terbiyeli kişi.

efendi (s.): Kibar, saygılı kişi.

er (i.): İnsan.

erdemli (s.): İyi ahlaklı kişi.

erguvan (i.): Baharda koyu kırmızı çiçekler açan bir ağaç.

erişmek (f.): Ulaşmak.

evliya (i.): Allah dostu olan insanlar.

eyalet (i.): Aynı bölgede bulunan ve birkaç şehirden oluşan büyük yer.

ezan (i.): Müslümanlıkta namaz vaktini bildirmek için müezzinin yüksek sesle yaptığı çağrı.

fethetmek (f.): Bir şehri ya da bir yeri kendi topraklarına katmak, almak, ele geçirmek.

fetih (i.): Bir şehri ya da yeri alma, topraklarına katma.

ganimet (i.): Savaşta kazananların, kaybedenlerden aldığı mal, ve para.

gelincik (i.): Uzun yapılı ve sivri çeneli bir hayvan.

hafız (i.): Kur'an-ı Kerim'i ezberleyen kişi.

han (i.): Yolcuların dinlenmesi ve ihtiyaçlarının karşılanması için yapılan küçük binalar.

hayranlık (i.): Bir şeyi çok beğenmek.

hazırcı (s.): Gerektiğinde çabuk, yerinde cevaplar bulup veren kişi.

hizmetkâr (i.): Bir insanın işlerini yapan yardımcı.

hükmetmek (f.): Egemenliği altında bulundurmak.

ılıca (i.): Yerden çıkan sıcak ve mineralli su ve etrafına yapılan tesis.

ılıman (i.): Çok sıcak ya da çok soğuk olmayan iklim.

ibadet (i.): Dini emirleri yapmak.

ibrik (i.): Bakır ya da gümüşten yapılan su kabı.

inci (i.): Denizde yaşayan bir hayvan olan midyenin karnından çıkartılan beyaz, yuvarlak, değerli taş.

inşaat (i.): Yapıları yapmak.

izin (i.): Bir şey yapmak için alınan özgürlük.

isyan etmek (f.): Başkaldırıda bulunmak.

işlemek (f.): Bir şeye emek vererek onu daha elverişli bir duruma getirmek.

kadı (i.): Osmanlı'da yargıya bakan kişi, hakim.

kafirlik (i.): Allah'a inanmamak.

kaleme almak (f.): Yazmak.

kalfalık (i.): Bir insanın bir meslekte usta olmadan önceki rütbesi.

karanfil (i.): Bir çeşit çiçek ve çiçeğin kurutulmuş hali.

katmerli (s.): İki, üç veya daha fazla katları olan börek.

kavun (i.): Büyük, tatlı ve sarı renkli bir meyve.

kaymaklı (s.): Sütün yağından yapılan bir kreması olan yemek.

kemer (i.): İki sütun veya ayağı birbirine üstten yarım çember şeklinde bağlayan bölüm.

kereste (i.): Ağaçlardan kesilen uzun tahtalar.

kestane (i.): Bir çeşit yemiş.

kılavuz (i.): Yol gösteren kimse, rehber.

kılıç (i.): Uzun ve çok keskin bıçak.

kısmet (i.): Şans, talih, baht.

kiremit (i.): Kırmızı renkli, topraktan yapılan, sert ve dikdörtgen şeklinde bir inşaat malzemesi.

kovalamak (f.): Peşinden koşmak.

kubbe (i.): Yarım küre biçiminde olan ve binayı örten çatı, dam.

kurşun (i.): Bir çeşit gri renkli maden.

kuyu (i.): İçinden su çıkan derin yer.

kül (i.): Ateş yandıktan sonra arta kalan kısım.

kürk (i.): Çok tüylü hayvanların derisi.

lale (i.): Baharda çiçek açan, uzun bir başı olan çiçek.

lokum (i.): Şekerden ve çeşitli meyvelerden yapılan yumuşak, renkli, küp şeklinde küçük tatlı.

mağara (i.): Kayaların içindeki derin ve büyük oyuklar.

manastır (i.): Bazı kesin kurallara bağlı rahip veya rahibelerin dünya ile ilgilerini keserek yaşadıkları yer.

marangoz (i.): Tahtadan eşyalar yapan kişi.

maşa (i.): Ateş veya kızgın bir şey tutmaya, korları karıştırmaya yarayan iki kollu metal araç.

medrese (i.): Yüksek okul, üniversite.

mengene (i.): Onarma, işleme, düzeltme vb. işlemlerin uygulanacağı nesneyi sıkıştırıp istenildiği gibi tutturmaya yarayan bir çeşit alet.

mermi (i.): Silahların içinde bulunan öldürücü demir parçası.

mevlevi külâhı (i.): Uzun ince ve sivri bir başlık.

mucize (i.): İnsanların yapması mümkün olmayan olağanüstü olay.

müezzîn (i.): İşi ezan okumak olan kişi.

nükteci (i.): Şakacı.

Nuh tufanı (i.): Dini metinlerde ve kutsal kitaplarda yer alan; Nuh peygamber zamanında yaşanan ve bütün dünyayı etkisine alan çok büyük sel baskını.

ocak başı (i.): Isınmak ya da yemek pişirmek için kullanılan aletin ön kısmı.

olgun (s.): Tam olmuş olan her şey.

ova (i.): Geniş düzlük yer.

öğüt vermek (f.): İnsanların iyi ve doğru işler yapması için onlara söylenen söz ve sözler.

örmek (f.): Saçları üç parçaya ayırıp birbirine sararak yapılan saç modelini yapmak.

ötmek (f.): Kuş ve tavukların seslerini çıkarması, bağırması.

övmek (f.): Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini anlatmak.

parmaklık (i.): Dik ve biraz aralıklı olarak yan yana dizilmiş tahta, demir vb. çubuklarla yapılmış bölme.

peksimet (i.): Kurutulmuş et.

peştamal (i.): Hamamda yıkanmak için kullanılan ince havlu.

pınar (i.): Tatlı su çıkan yer.

pullu (s.): Balık derisi gibi parça parça olan şey.

rahmetli (s.): Ölmüş kişi. (iyi insanlar için söylenir.)

saçmak (f.): Bir şeyi etrafa hızla dağıtmak.

sadaka (i.): İnsanların kötülüklerden korunmak için fakir insanlara verdikleri para.

safran (i.): Sarı renkli bir baharat.

sakinleştirmek (f.): Sinirli ya da heyecanlı bir insanı, sakin, rahat bir hale getirmek

sandal (i.): Tahtadan yapılan ve denizde kullanılan küçük ulaşım aracı, kayak.

sarmaşık (i.): Duvarlara sarılarak büyüyen, yeşil yapraklı bitki.

sedir (i.): Ayakları olmayan büyük ve geniş koltuk.

seslenmek (f.): Bağırarak bir kişiyi yanına çağırmak.

seyyah (i.): Gezgin, turist.

sirke (i.): Üzümden yapılan ve salatalara sos olarak kullanılan ekşi bir sıvı.

sünger (i.): Suyu fazla çeken esnek bir eşya.

sürmeli (s.): Gözlerini siyah boya ile boyayarak güzelleştirmiş insan.

sürüklenmek (f.): Tekne, akıntı ve rüzgârın etkisiyle gelişigüzel hareket etmek, ilerlemek veya yol almak.

sütun (i.): Yere dayalı, silindirik biçiminde, uzun, binaya destek veren taş.

şefaât (i.): Bir insanın öldükten sonra günahlarının affedilmesi için peygamberden istediği dua.

şehit (i.): Din için yapılan savaşta ölen kişi.

şehzade (i.): Padişahın oğlu.

şerbet (i.): Su, meyve suyu ve şekerin pişirilmesiyle yapılan bir içecek.

şıra (i.): Üzümden yapılan alkolsüz bir içecek.

şimşek (i.): Bir bulut ile yer arasında, iki bulut arasında veya bir bulut içinde elektrik boşalması.

tahıl ambarı (i.): Buğday, arpa gibi bitkileri tohumlarının bulunduğu depo.

tarla (i.): Sebze ve meyve yetiştirilen geniş topraklar.

tecrübe (i.): Bir şeyi yaşayarak ve yaparak öğrenmek, deneyim.

tembih etmek (f.): Bir kişiye bir şeyi yapmasını ya da yapmamasını söylemek.

ten (i.): İnsanın derisi.

tepe (i.): Yüksek yer.

tepinmek (f.): Ayaklarını yere vurmak.

tembih etmek (f.): Bir şeyin belli biçimde ve yolda yapılmasını söyleme.

timsah (i.): Nehirde yaşayan çok büyük bir sürüngen.

tuğla (i.): Büyük, kırmızı ve ağır inşaat malzemesi.

tuşu (i.): Bazı sebze ve meyvelerin sirke içinde bekletilmesiyle yapılan bir yiyecek.

türbe (i.): Devlet ya da din büyükleri için yapılan büyük ve süslü mezar.

ustalık (i.): Bir şeyi, bir sanatı en iyi şekilde yapma.

vahşi (s.): Yabanî.

vali (i.): Şehrin yöneticisi.

vefat etmek (f.): Ölmek.

yaratık (i.): Canlı varlık.

yerli (i.): Bir yerde doğup orada yaşayan kimse.

zindan (i.): Suçluların hapis cezasını çektikleri kapalı yer.

zulüm (i.): Kötülük.

zümrüt (i.): Yeşil renkli ve çok değerli bir taş.

KISALTMALAR

i.: isim

f.: fiil

d.: deyim

s.: sıfat

zf.: zarf

z.: zamir

e.: edat

